

ARCHIWUM EMIGRACJI

LIV

ŹRÓDŁA I MATERIAŁY DO DZIEJÓW
EMIGRACJI POLSKIEJ PO 1939 ROKU

SERIA

DOKUMENTACJA ŻYCIA LITERACKIEGO
KRĘGU LONDYŃSKICH „WIADOMOŚCI” (1945–1981)

pod red. Wacława Lewandowskiego

Tom 4

FERDYNAND GOETEL

LISTY
DO REDAKTORÓW
„WIADOMOŚCI”

opracował i przypisami opatrzył

Marcin Łukasz Lutomiński

konsultacja edytorska

Beata Dorosz

Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika
Toruń 2014

Opracowanie wydawnicze
Ewelina Gajewska

Projekt okładki
Tomasz Jaroszewski

Na okładce wykorzystano *Szkic do portretu Mieczysława Grydzewskiego*
autorstwa Feliksa Topolskiego.

Publikacja finansowana w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” w latach 2012–2014, na podstawie decyzji Nr 0067/FNiTP/H11/80/2011 z dnia 5.12.2011 r.

**NARODOWY PROGRAM
ROZWOJU HUMANISTYKI**

ISBN 978-83-231-3303-2

Printed in Poland

© Copyright by Wydawnictwo Naukowe
Uniwersytetu Mikołaja Kopernika
Toruń 2014

WYDAWNICTWO NAUKOWE
UNIwersytetu MIKOŁAJA KOPERNIKA

REDAKCJA: ul. Gagarina 5, 87-100 Toruń
tel. 56 611 42 95, fax 56 611 47 05
e-mail: wydawnictwo@umk.pl

DYSTRYBUCJA: ul. Reja 25, 87-100 Toruń
tel./fax 56 611 42 38
e-mail: books@umk.pl
www.wydawnictwoumk.pl

Wydanie pierwsze
Druk: Drukarnia Wydawnictwa Naukowego UMK
ul. Gagarina 5, 87-100 Toruń
Oprawa: Drukarnia Abedik Sp. z o.o.
ul. Glinki 84, 85–861 Bydgoszcz

NOTA EDYtorska

Edycja prezentuje jednostronną korespondencję między Ferdynandem Goetlem (ur. 1890 r., zm. 1960 r.) a Mieczysławem Grydzewskim (ur. 1894 r., zm. 1970 r.). Jest to 58 oryginalnych listów autora *Czasów wojny* do ówczesnego redaktora „Wiadomości” oraz dwa załączniki: kopia listu Goetla do żony, Haliny Winowskiej, oraz maszynopis wiersza Goetla *Contra spem spero*.

Wydanie zawiera wszystkie zachowane listy z kolekcji osobowej Goetla należącej do korespondencji redakcyjnej „Wiadomości” (ze zbiorów Archiwum „Wiadomości” w Archiwum Emigracji Biblioteki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu), oznaczonej sygnaturą AE/AW/LXXXV/4.

Pierwszy list nosi datę 30 października 1946 r. (czas przybycia Goetla do Anglii), a na ostatnim widnieje data 26 września 1960 r., więc został on napisany niemal na dwa miesiące przed śmiercią pisarza (24 listopada 1960 r.). Korespondencja była prowadzona na terenie Wielkiej Brytanii, ściślej: niemalże wszystkie listy pochodzą z Londynu, tylko trzy pierwsze Goetel wysyłał z obozu tymczasowego Lovercroft Mill dla żołnierzy II Korpusu Polskiego. Biorąc pod uwagę treść zamieszczonej tu korespondencji, a także liczbę tekstów opublikowanych przez Goetla na łamach „Wiadomości”, można stwierdzić, że najprawdopodobniej nie zachowały się pojedyncze listy pisarza z lat: 1947, 1948, 1950, 1953, 1959, 1960.

W niniejszej edycji każdy list zawiera metryczkę informującą o numerze listu, nadawcy, odbiorcy i dacie (dziennej lub miesięcznej). Pod tekstem listu podano informację na temat formy tekstu (rękopis, maszynopis). Ujednolicono zapis nagłówków stosowanych przez pisarza, który niekonsekwentnie zapisywał datę i/lub adres z prawej albo lewej strony tekstu. Wprowadzono również jednolite umiejscowienie formuły grzecznościowej i podpisu Goetla.

Poprawiono drobne błędy literowe i interpunkcyjne typu *lapsus calami* (zważywszy również na pogarszający się wzrok pisarza, który cierpiał na jaskrę), a także niekonsekwencje autora w pisowni wyrazu wychodźstwo (zamiast: wychodźctwo/wychodztwo). Uspółcześiono ortografię zapisów typu: kwestię (zamiast: kwestję), nie tylko (zamiast: nietylko), opinie (zamiast: opinje), a także formy: moim (zamiast: mojem) i tym bardziej (zamiast: tembardziej).

Uwagi edytora oznaczono nawiasem: [ ], a dodatkowo – wyraz nieczytelny: [---], dłuższy fragment nieczytelny: [---] [---] [---], uszkodzenie tekstu: [...], słowa odczytane hipotetycznie: [?], nietypowe formy lub użycia wyrazów, zwrotów itp.: [!]. Wyróżnienia graficzne autora listów zapisano w postaci rozstrzelenia. Nie odnotowano natomiast powtarzającego się i dość oczywistego dopisku Grydzewskiego „Z” (oznaczającego: odnotowane, załatwione). Inne uwagi redaktora zostały zachowane.

Spośród zamieszczonych tu listów 12 zostało opublikowanych przez Rafała Habielskiego¹. Niniejsze odczytanie rękopisów i maszynopisów nieznacznie różni się od wcześniejszej edycji oraz zawiera większą liczbę objaśnień. Dołączony list Goetla do Winowskiej był już drukowany przez Idę Sadowską² i Krzysztofa Polechoń-

skiego³. Tekst wiersza *Contra spem spero* nie był wcześniej publikowany.

Indeksy nazwisk dla wszystkich tomów serii ukazą się w formie osobnej publikacji.

Marcin Łukasz Lutomierski

- ¹ *Z listów do Mieczysława Grydzewskiego 1946–1966*, wybór, wstęp i opracowanie R. Habielski, Londyn 1990, s. 173–181.
- ² I. Sadowska, *Dlaczego nie wracam? List Ferdynanda Goetla do żony z 2 października 1956 roku*, „Kieleckie Studia Filologiczne” 1996, t. 9, s. 201–203; przedruk w: *Od Witkacego do Jana Pawła II. Itineraria literackie*, red. G. Legutko, Kielce 2008, s. 59–61.
- ³ K. Polechoński, *Pisarz w czasach wojny i emigracji. Ferdynand Goetel i jego twórczość w latach 1939–1960*, Wrocław 2012, s. 299–300. Znakomicie opracowana monografia Krzysztofa Polechońskiego była dla piszącego te słowa nieocenionym przewodnikiem po emigracyjnym rozdziale biografii Ferdynanda Goetla.